

3. O MELLOR DE CADA CASA **(guía didáctica)**

lingua Galega 4º ESO - Alexandra Pacheco
Tecnoloxía 4º ESO - Ana Moreira

BauGal 3 LINGUA. O mellor de cada casa - GUÍA DIDÁCTICA

Lingua galega e literatura

4º ESO

1. Introducción

A situación de aprendizaxe “O mellor de cada casa” propón ao alumnado de 4º ESO converterse en xornalistas comprometidos coa memoria e a igualdade. A través do estudo dos medios de comunicación e dos xéneros xornalísticos (noticia, reportaxe, entrevista), prepárase un reto final: **realizar unha entrevista real para visibilizar e reivindicar o papel dunha muller relevante no espazo público** da súa vila.

2. Obxectivos do recurso

- Comprender o funcionamento e o impacto dos medios de comunicación.
- Distinguir os principais xéneros informativos e as súas características.
- Aprender a identificar información veraz e a combater as noticias falsas.
- Desenvolver competencias comunicativas: escoita activa, redacción e expresión oral.
- Visibilizar o papel das mulleres na historia e nos espazos públicos.
- Elaborar unha entrevista con rigor, respecto e compromiso social.

3. Contidos e criterios de avaliación

Contidos

- Tipos de medios de comunicación e a súa función social.
- Estrutura e linguaxe da noticia.
- Características da reportaxe e diferenzas coa noticia.

- Tipos de entrevista e linguaxe xornalística.
- Estilo directo e indirecto.
- Fontes informativas e detección de noticias falsas.
- Planificación, guionización e realización dunha entrevista.

Criterios de avaliación

CA2.1. Comprender e valorar o sentido global, a estrutura e a información relevante en textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos, avaliando a súa calidade, fiabilidade e a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.

CA2.2. Realizar exposicións e argumentacións orais e escritas sobre temas de interese persoal e social, axustándose ás convencións dos xéneros discursivos, con fluidez, coherencia, cohesión e rexistro adecuado.

CA2.3. Participar de maneira activa en interaccións orais formais e informais, mantendo actitudes de escoita activa e estratexias de cooperación conversacional e cortesía lingüística.

CA2.5. Planificar, redactar e revisar textos escritos e multimodais sinxelos, coherentes e adecuados á situación comunicativa e ao destinatario, utilizando diferentes soportes.

CA2.6. Localizar, seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes, reelaborala e comunicala de maneira creativa, crítica e respectuosa coa propiedade intelectual.

CA2.7. Adoptar hábitos de uso crítico, seguro e responsable das tecnoloxías dixitais na procura e comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións nos medios.

CA2.9. Identificar e desterrar os usos discriminatorios da lingua e os abusos a través da palabra, analizando os elementos lingüísticos e non verbais utilizados.

CA1.5. Elaborar traballos de investigación en diferentes soportes sobre temas de interese persoal ou social, a partir de información seleccionada e contrastada.

CA2.10. Utilizar estratexias para a resolución dialogada dos conflitos, procurando consensos no ámbito educativo e social.

4. Competencias clave

A situación de aprendizaxe “O mellor de cada casa” está deseñada para desenvolver de maneira integrada e contextualizada as principais competencias clave do currículo, mediante actividades conectadas coa realidade do alumnado, cun enfoque comunicativo, social e transformador.

En primeiro lugar, a **Competencia en Comunicación Lingüística (CCL)** constitúe o eixo vertebrador da proposta. O alumnado aprende a interpretar e producir mensaxes en galego, tanto orais como escritos, a través de distintos xéneros xornalísticos (noticia, reportaxe, entrevista). A análise da linguaxe dos medios, a comprensión de vídeos e textos reais e a elaboración dunha entrevista con finalidade social permiten traballar a expresión, a comprensión, a interacción e a argumentación con distintos propósitos comunicativos.

A **Competencia Dixital (CD)** trabállase a través da investigación informativa, a análise de fontes e a reflexión crítica sobre a infoxicação e as noticias falsas. Ademais, o alumnado utiliza ferramentas dixitais para a redacción de textos, o envío de correos formais e a gravación e edición da entrevista final, en formato escrito, de audio ou vídeo. Con isto, desenvolven un uso responsable e eficaz das tecnoloxías da información e da comunicación.

A **Competencia en Conciencia e Expresión Culturais (CCEC)** está moi presente, xa que o proxecto pon en valor o papel das mulleres na historia e promove a recuperación da súa memoria desde a perspectiva cultural, simbólica e lingüística. A análise dos medios de comunicación tamén permite comprender como se constrúe a realidade social e cultural e como se poden transformar os relatos hexemónicos. O uso do galego como lingua de traballo reforza a identidade e a expresión cultural propia.

A **Competencia Social e Cívica (CSC)** maniféstase no traballo colaborativo, nas interaccións reais coa comunidade (entrevistas a persoas da contorna) e no compromiso co cambio social. A tarefa final —propoñer o nome dunha muller para un espazo público— promove a participación democrática, o respecto pola diversidade e a igualdade de xénero, así como a reflexión crítica sobre os usos do espazo e da linguaxe.

A **Competencia para Aprender a Aprender (CAA)** desenvólvese ao longo de todo o proceso, pois o alumnado participa nunha secuencia guiada que require planificar, organizar e revisar o seu propio traballo. As actividades son graduais, parten da análise de modelos e culminan nun produto propio, o que favorece a autorregulación, a autonomía e a transferencia das aprendizaxes a novas situacións. A avaliación formativa e a autoavaliación reforzan esta competencia.

Finalmente, a **Competencia en Sentido de Iniciativa e Espírito Emprendedor (CIEP)** actívase ao propoñer ao alumnado unha tarefa real, creativa e con impacto simbólico: reivindicar o nome dunha muller para un espazo da súa vila. Esta acción require tomar decisións, asumir responsabilidades, buscar solucións e actuar con iniciativa, tanto individual como colectivamente. A entrevista real implica tamén organizar recursos, planificar o traballo e comunicarse con persoas alleas ao grupo clase, o que favorece o desenvolvemento desta competencia desde unha perspectiva transformadora.

5. Metodoloxía de aplicación

A metodoloxía desta situación de aprendizaxe parte dun **enfoque competencial e activo**, no que o alumnado se converte en protagonista do proceso educativo. Todo o traballo xira arredor dun **reto final significativo e conectado co entorno real**: dar voz a unha muller esquecida a través dunha entrevista, propoñendo o seu recoñecemento nun espazo público local. Esta tarefa dota de sentido todo o proceso de aprendizaxe.

A proposta estrutúrase a través da **aprendizaxe por proxectos e tarefas integradas**, que conectan contidos lingüísticos, sociais e culturais. O traballo das destrezas comunicativas realízase mediante situacións reais de uso da lingua, o que permite integrar a comprensión oral, escrita, a produción textual e a interacción.

A metodoloxía fomenta o **traballo colaborativo**, tanto en parellas como en pequenos grupos, así como a **reflexión crítica** sobre a realidade social, o papel dos medios e a representación das mulleres no espazo público. Ademais, organízase cunha **progresión didáctica clara**, que vai desde a análise de modelos (noticias, reportaxes, entrevistas reais) ata a produción propia, pasando pola planificación, redacción e revisión.

Empregaranse **recursos audiovisuais, medios reais e ferramentas dixitais** que permiten desenvolver as distintas competencias clave: vídeos, entrevistas, aplicacións para gravar ou editar audio e vídeo, mapas interactivos, correo electrónico e prensa dixital. As actividades están **graduadas e contextualizadas**, pasando da comprensión oral á produción escrita e audiovisual, e adaptándose ao ritmo e nivel do grupo.

6. Tipos de actividades

A secuencia combina actividades de análise, reflexión e produción, organizadas segundo unha lóxica progresiva:

- Análise e debate sobre os **medios de comunicación**: televisión, prensa e radio, co obxectivo de recoñecer o seu funcionamento e influencia social.
- Actividades de **comprensión e identificación da estrutura dunha noticia**, con especial atención ao titular, á entrada (lead) e ao corpo informativo.
- **Redacción de titulares e leads**, a partir de noticias reais ou ficticias, exercitando a síntese e a linguaxe informativa.
- Observación de exemplos e **escrita de introducións de reportaxe** que enganchen á persoa lectora e contextualicen o tema.
- **Análise guiada de entrevistas reais**, como a de Encarna Otero (sobre as Marías) ou Vero Boquete, para observar a estrutura, o tipo de preguntas e o ton.
- Actividades de **detección de noticias falsas**, valoración de fontes informativas e reflexión sobre a veracidade dos contidos en redes sociais.
- **Redacción dun correo formal** para solicitar unha entrevista, traballando rexistro, estrutura e normas de cortesía.
- **Preparación e realización da entrevista final**, en formato escrito, audio ou vídeo, con guión previo, ensaio, gravación e revisión.

7. Estratexias de atención á diversidade e á convivencia

A proposta deseñouse tendo en conta os principios de **inclusión, equidade e diversidade**, seguindo o enfoque do **Deseño Universal para a Aprendizaxe (DUA)**. Todos os contidos principais dispoñen de **versión de lectura facilitada**, para favorecer a accesibilidade cognitiva.

Empregaranse **materiais visuais e audiovisuais** que acompañan a teoría e permiten reforzar a comprensión a través de múltiples canles. As actividades están deseñadas con **distintos niveis de dificultade**, e permítese a **repetición da escoita** e a **resolución por parellas**, facilitando a axuda entre iguais.

Foméntase o **traballo cooperativo** e a **responsabilidade compartida**, promovendo a colaboración, o respecto ás ideas alleas e o desenvolvemento da empatía. O proxecto ten tamén unha forte dimensión ética e cidadá, xa que convida a **visibilizar o papel das mulleres** e a pensar sobre **quen ocupa os espazos públicos e por que**.

A convivencia trabállase explicitamente a través de **espazos de diálogo e reflexión colectiva**, arredor da igualdade, a representación, o poder da palabra e o dereito a ser escoitadas. Así, a aula convértese nun espazo de aprendizaxe, pero tamén de compromiso e transformación social.

8. Instrumentos de avaliación

- Listaxes de cotexo para actividades de análise e comprensión.
- Rúbrica para a avaliación da entrevista final.
- Observación directa da participación, actitude e progreso.
- Revisión de producións escritas (guión, preguntas, correo).
- Valoración da competencia oral e expresiva na gravación ou presentación da entrevista.
- Autoavaliación e coavaliación no tramo final da unidade.